

Västerviks kommun
vasterviks.kommun@vastervik.se

Beslut

efter tillsyn i Västerviks kommun

Tillsyn i Västerviks kommun

Skolinspektionen genomför tillsyn i Västerviks kommun under hösten 2013 och våren 2014.

Fakta om kommunen

Västerviks kommun är belägen i norra delen av Kalmar län, vid Östersjöns kust.

I kommunen finns förutom centralorten Västervik också tätorterna Gamleby, Överum, Loftahammar, Ankarsrum och Gunnebo. Västervik är en för södra Sverige till ytan stor kommun. Detta präglar utbildningsverksamheten så till vida att grundskolan, fritidshemmen och förskolorna kännetecknas av många men relativt små enheter.

Antalet innevånare uppgick den 31 december 2012 till 35 892. Befolkningsutvecklingen har visat en negativ trend de senaste nio åren. Antalet innevånare har under denna period minskat med cirka tusen personer. Andelen utlandsfödda innevånare är åtta procent vilket är cirka hälften av andelen i riket. Enligt nationell statistik från 2012 har 28 procent av befolkningen i åldern 20–64 år eftergymnasial utbildning, jämfört med rikets 38 procent.

En större andel av befolkningen än genomsnittet i riket har sin utkomst genom att arbeta inom vård och omsorg samt tillverkning och utvinning, vilket är de två största näringsgrenarna i kommunen.

Kostnaden per kommuninnevånare för förskola och fritidshem är något lägre än riksgenomsnittet medan kostnaden för övrig utbildningsverksamhet är något högre.

Barn- och utbildningsnämnden har ansvar för kommunens utbildningsverksamhet. I kommunens utbildningsverksamhet ingår förskola, fritidshem, annan pedagogisk verksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola samt vuxenutbildning. Barn- och utbildningsförvaltningen, under ledning av en förvaltningschef, har det operativa ansvaret för verksamheterna. På central nivå finns ett centralt stödteam, en utvecklingsavdelning och en avdelning för modersmålsundervisning/modersmålsstöd samt en ekonomi- och en personalfunktion. Skol- och förskoleenheterna leds av rektorer och förskolechefer. Vuxenutbildningen utgör ett rektorsområde och kommunens gymnasieutbildning består av fem skolenheter som leds av var sin rektor. Grundsärskolan består, förutom de elever som är integrerade i grundskoleklasser, av två skolenheter. De flesta rektorer i grundskolan har också ansvar för fritidshem och en del är tillika förskolechef och har ansvar även för förskolor. Det finns förskolechefer som uteslutande har ansvar för förskolor. Förutom fritidshem finns i delar av kommunen öppen fritidsverksamhet för elever mellan 10 och 12 år.

Läsåret 2013/2014 finns 21 kommunala grundskolor av vilka fem har undervisning för årskurs 7 till 9 och 17 har fritidshem i anslutning till skolan. Det finns 28 förskolor, tre öppna förskolor och pedagogisk omsorg i form av fem familjedaghem i kommunal regi. Det finns även två grundsärskoleenheter och kommunens gymnasieutbildning består av fem skolenheter där även gymnasiesärskolan ingår. Vuxenutbildningen erbjuder utbildning i form av kommunal vuxenutbildning på gymnasial och grundläggande nivå samt svenska för invandrare samt särskild utbildning för vuxna.

I kommunen finns tre fristående grundskolor som även har fritidshem, två fristående gymnasieskolor och fem fristående förskolor. Dessa omfattas inte av detta beslut

Kunskapsresultat

Grundskolan

Nationell statistik för år 2013 visar att måluppfyllelsen för årskurs 9 i grundskolor med kommunal huvudman, mätt genom andelen elever som nått de nationella kunskapskraven i alla ämnen och det genomsnittliga meritvärdet, varierat under de senaste åren. Mellan år 2012 och 2013 har andelen elever som nått kunskapskraven i alla ämnen försämrats från 78,9 till 77,8. Under de tre senaste åren har det genomsnittliga meritvärdet ökat från 200,4 till 213,4. Trots att meritvärdet har ökat är det således drygt var femte elev som inte når kunskapskraven i samtliga ämnen.

Det finns skillnader i resultat mellan de kommunala skolenheterna som har årskurs 9. Andelen elever år 2013 som har nått de kunskapskrav som lägst ska uppnås i alla ämnen varierar mellan 72,1 och 82,1 procent. Det genomsnittliga meritvärdet varierar också mellan skolorna från 197,2 till 219,9. Medan det under de tre senaste åren växlat mellan skolorna, vilken som haft det högsta resultatet både när det gäller meritvärde och andel som nått godkänt i alla ämnen, så är det återkommande samma skola som haft lägst resultat.

Det finns också skillnader mellan flickors och pojkars resultat. Skillnaderna är inte påfallande stora, men 2013 är andelen elever som nått de kunskapskrav som lägst ska uppnås specifikt högre för flickor än för pojkar i ämnena, moderna språk och matematik. Det är en högre andel flickor än pojkar som når kravnivån i alla ämnen utom idrott och hälsa, där pojkar utgör en något högre andel som når kravnivån för ämnet. Meritvärdet år 2013 för flickor 228,2 och för pojkar 198,9. Skillnaden i genomsnittligt meritvärde för flickor och pojkar blir mer markerad när man tar hänsyn till i vilken skolenhet de får utbildning. Det lägsta meritvärdet 179,9, har pojkar vid en skola, medan det högsta har flickor vid en annan skola, 243,2, en skillnad på mer än 60 poäng.

Nationell statistik över terminsbetygen våren 2013 i grundskolans årskurs 6 för elever i Västerviks kommunala skolor visar att lägst andel elever nådde kunskapskraven i ämnena svenska som andraspråk, engelska, idrott och hälsa samt matematik. I bild, hem och konsumentkunskap, modersmål och musik nådde 100 procent av eleverna minst kunskapskraven (betyg A–E). Om man däremot ser till det genomsnittliga betygspoängen per ämne så har förutom i modersmål, ämnena svenska, matematik och engelska de högsta genomsnittliga betygspoängen. I alla ämnen, utom idrott och hälsa, har flickorna högre genomsnittligt betygspoäng än pojkar.

De två grundsärskoleenheterna har inte redovisat några sammanställningar av kunskapsresultaten.

Gymnasieskolan

Enligt nationell statistik för år 2013 får 73,5 procent av eleverna vid kommunens gymnasieskola slutbetyg inom fyra år, att jämföra med genomsnittet för riket som är 76,6 procent. Andelen som får slutbetyg inom 4 år i nationella program är i Västervik 83,1 procent.

Den genomsnittliga betygspoängen för de elever som i Västerviks gymnasieskola fick slutbetyg våren 2013 är 13,9. Motsvarande värde för riket är 14,0. Betygspoängen för Västerviks del har varierat mellan 13,7 och 14,3 under perioden 2004–2013, men under de senaste tre åren har värdet minskat.

Andelen elever av de som fick slutbetyg våren 2013 och som når behörighet till högskola var 85,4 procent att jämföra med värdet för riket som var 86,8 procent. Andelen har varierat mellan 81,6 procent och 93,2 procent under perioden 2004–2013, men även här har värdet de senaste tre åren minskat. För nationella program var andelen behöriga till högskola 86,8 procent. Högst andel behöriga elever, 100 procent, var det på estetiska programmet. Lägst andel behöriga var det på omvårdnadsprogrammet med 60,0 procent behöriga till högskolan. Andra program med relativt sett hög andel elever behöriga till högskolan var naturvetenskapsprogrammet, 97,4 procent och elprogrammet, 95,0 procent. Nationell statistik för studerande på barn- och fritidsprogrammet samt industri-, medie-, och teknikprogrammen redovisas inte på grund av för få studerande.

Beskrivningen av organisationen och omfattningen samt resultaten och måluppfyllelsen i kommunens förskola, fritidshem och vuxenutbildning återfinns i beslutet för dessa verksamheter.

Tabell 1:

Verksamhetsform	Antal barn/elever/studerande
Förskola	1 374
Pedagogisk omsorg för barn i åldern 1-5 år	25
Fritidshem	410
Förskoleklass	357
Grundskola	2975
Grundsärskola	19
Gymnasieskola	1 036
Gymnasiesärskola	31
Kommunal vuxenutbildning	398
Särskild utbildning för vuxna	11
Utbildning i svenska för invandrare	150

Källa: Kommunens redovisning

Helhetsbedömning

Tillsynen av skolväsendet i Västervik kommun visar att verksamheten inom många områden fungerar väl och att den i huvudsak bedrivs enligt författningarnas krav. Det finns dock områden inom vilka Västerviks kommun måste ta ansvar för att verksamheten förbättras. Exempelvis gäller det insatser för elever med annat modersmål än svenska, att grundsärskolans undervisning inte tillräckligt ta sin utgångspunkt i kursplanerna och att kommunen inte organiserar utbildningen så att alla skolor är öppna för alla elever. Kommunen måste även se till att de anmälningar om kränkande behandling som rapporteras till förvaltningsledningen når barn- och utbildningsnämnden.

Nationell statistik visar att kunskapsresultaten i grundskolan i Västerviks kommun behöver förbättras. Det är drygt en femtedel av eleverna i grundskolans årskurs 9 som inte når kunskapskraven i alla ämnen. I kommunen finns betydande skillnader i resultat mellan skolenheter samt mellan flickor och pojkar, där pojkarna generellt sett når lägre resultat. I gymnasieskolan behöver kunskapsresultaten förbättras så att den negativa trenden vad gäller genomsnittliga betygspoängen för de elevers som fick slutbetyg och andelen behöriga till högskola kan brytas.

För att rätta till ovanstående och andra brister som beskrivs i Skolinspektionens olika beslut i tillsynen, behöver också kommunens kvalitetsarbete förbättras. De kunskapsresultat som redovisas är inte okända för kommunen. I kommunen finns ett genomgripande arbete för att följa upp kunskapsresultaten, särskilt när det gäller grundskolans årskurs 9, även om det på huvudmannanivå saknas en samlad bild av kunskapsresultaten i alla de ämnen och årskurser där det finns nationella kunskapskrav. Huvudmannen vidtar också åtgärder för att utveckla verksamheten. Det finns goda förutsättningar för ett utvecklande arbete. Rektorer och förskolechefer träffas i olika forum för att diskutera verksamheten. Det finns en utvecklingsavdelning och en central stödenhet som träffar chefer och ledningsgrupper och som bidrar till ett utvecklande arbete. Verksamhetsbesök görs av förvaltningspersonal och nämnden har ett system med kontaktpolitiker som innebär att nämndledamöter gör besök i skolor och förskolor. Kopplingen mellan resultat och åtgärder är dock inte alltid tydlig. Nämnden behöver försäkra sig om att resursfördelningen och de insatser som genomförs har avsedd effekt, och utifrån en analys av resultatet vidta ytterligare åtgärder.

Huvudmannens kvalitetsarbete som rör grundsärskolan, gymnasiesärskolan och fritidshemmen behöver också utvecklas. Kvalitetsarbetet ska också bestå i att regelbundet följa upp barn- och elevgruppernas sammansättning och storlek i förskola och fritidshem. Detta görs inte i tillräcklig utsträckning.

Alla Västerviks grundskolor har tillstånd att bedriva utbildning utan att tillämpa timplanen. Kommunen har på huvudmannanivå försäkrat sig om att eleverna får den garanterade undervisningstiden men utvärdering av hur utbildning utan att tillämpa timplanen påverkar elevernas kunskapsresultat genomförs inte regelbundet. Utbildningen utan att tillämpa timplanen i Västerviks kommun kommer att följas upp i särskild ordning

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerviks kommun att vidta nedanstående åtgärd/åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 1 september 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Västerviks kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Huvudmannen ska ta emot anmälningar om uppgivna kränkningar från förskolechefer och rektorer.

Motivering

Av skollagen framgår att en förskolechef eller en rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Vidare framgår att det i varje kommun ska det finnas en eller flera nämnder som ska fullgöra kommunens uppgifter enligt skollagen.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:10) med kommentarer om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling framgår bland annat att huvudmannen bör ha system och upprätta rutiner för hur en anmälan om trakasserier och kränkande behandling ska göras så att den kommer såväl rektorn som huvudmannen till del.

Kommunen har upprättat rutiner för anmälan om diskriminering och kränkande behandling (augusti 2013). Där anges att skollagen och Skolverkets allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling ska följas. Trots detta framgår det av besluten efter tillsynen i kommunens skolor och verksamheter att det finns brister i att säkerställt att alla kränkningar anmäls till rektor/förskolechef och vidare till huvudman.

Det framgår också av intervjuer med representanter för barn- och utbildningsnämnd och med förvaltningschef att de anmälningar som kommer till förvaltningsledningens kännedom inte vidare rapporteras till nämnden. Nämnden har heller inte efterfrågat sådana rapporter. Det framgår dock att de anmälningar som kommer till förvaltningsledningens kännedom blir föremål för utredning och åtgärder men att varken anmälan eller återrapportering sker till ansvarig nämnd.

Skolinspektionen vill framhålla att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där ett barn eller en elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling. En förutsättning för huvudmannens möjligheter att ta ansvar för verksamheterna är att information om kränkande behandling kan sammanställas så att omständigheter kring det som sker samt mönster eller tendenser kan urskiljas och huvudmannen kan vidta åtgärder för att förhindra att kränkningar sker. Därmed måste de anmäl-

ningar som kommer till förvaltningsledningens kännedom snarast rapporteras vidare till ansvarig nämnd så att denna kan ta sitt ansvar i enlighet med skollagen.

Skolinspektionen bedömer att anmälningar om kränkningar till huvudmannen inte sker i enlighet med författningarna.

Författning

2 kap. 2 § och 6 kap. 10 § skollagen

Uppföljning och utveckling av utbildningen

Bedömning

Västerviks kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Uppföljning och utveckling av utbildningen.

- Huvudmannen ska ha fungerande system för att kontrollera att utbildningen i alla delar genomförs i enlighet med skolförfattningarna.
- Huvudmannen ska på huvudmannanivå och enhetsnivå bedriva ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen ansvara för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skolförfattningarna. Vidare framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Enligt regeringens proposition 2009/10:165 har huvudmannen det yttersta ansvaret för genomförandet av utbildningen, vilket ger huvudmannen en central roll när det gäller att bedriva ett kvalitetsarbete som ska garantera kvalitet och likvärdighet. Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter. Ett särskilt huvudmannaperspektiv behövs för att exempelvis analysera variationer mellan skolornas resultat och måloppfyllelse liksom likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet framgår bland annat att huvudmannen bör se till att det finns dokumentation för alla skolformer som är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på huvudmannanivå och prioriteringar av utvecklingsinsatser. Rektorn och förskolechefen har motsvarande ansvar för kvalitetsarbetet på enhetsnivå. Vidare framgår att huvudmannen, rektorn och förskolechefen bör skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för huvudmannens respektive enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet.

Västerviks kommun genomför på central nivå omfattande åtgärder för att få ett underlag som kan tjäna som utgångspunkt för ett kvalitetsarbete. Det förekommer också många insatser för att utveckla verksamheten. Trots detta behöver huvudmannen för-

bättra delar av det systematiska kvalitetsarbetet. Huvudmannen behöver utveckla dialogen med rektorer och förskolechefer och även i övrigt genom ett förbättrat kvalitetsarbete stärka styrningen så att verksamheten i alla delar genomförs enligt författningarna.

Det framgår till exempel av skolbesluten och verksamhetsbesluten att det förekommer att elever som är i behov av studiehjälp på modersmål inte får det, att förskolorna inte medverkar till att barn med annat modersmål får möjlighet att utveckla sitt modersmål och att grundsärskolans undervisning inte tillräckligt tar sin utgångspunkt i kursplanerna. Dessa brister är inte belysta i huvudmannens kvalitetsarbete och åtgärder har inte heller vidtagits från huvudmannen för att se till att alla barn och elever får den utbildning de har rätt till. I samband med tillsynens genomförande har också brister i betygssättning och erbjudande av språkval uppmärksammats av Skolinspektionen. Dessa brister har efter att de blivit uppmärksammade av Skolinspektionen i tillsynen, blivit åtgärdade. Emellertid visar detta att huvudmannens uppföljningssystem för att kunna ta ansvar för att utbildningen i alla delar utförs i enlighet med skolförfattningarna, behöver förbättras.

De insatser som görs på huvudmannanivå för att få ett tillräckligt omfattande underlag som utgångspunkt för kvalitetsarbetet omfattar inte alla verksamheter och utgår inte tillräckligt från de nationella målen. För grundskolan görs sammanställningar av kunskapsresultaten i årskurs 6 och 9. Någon dokumentation av om eleverna i årskurs 3 når kunskapskraven görs inte på central nivå. Av skolbesluten framgår att detta inte heller genomförs på ett flertal skolor. På central nivå görs sammanställningar av om eleverna i årskurs 3 når målen för de nationella ämnesproven men då dessa inte helt motsvarar innehållet i kursplanerna och inte heller omfattar alla ämnen där det finns kunskapskrav för årskurs 3 är detta inte tillfyllest.

I kommunens kvalitetsredovisning, som utgör en sammanfattande dokumentation av kommunens kvalitetsarbete, är grundsärskola, gymnasiesärskola och fritidshem inte är tillräckligt beskrivna. Av beskrivningen av grundsärskolan framgår att inga sammanställningar finns av i vilken mån elever mottagna i grundsärskolan når de nationella målen. Ingen uppföljning av resultat görs och huvudmannens planerade åtgärder är att hösten 2014 samla personal som arbetar med grundsärskolan och tydligare implementera läroplanen för grundsärskolan 2011. Av skolbeslut för grundsärskolan framgår att det inte heller på skolnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete och att undervisningen inte i tillräcklig grad utgår från kursplanerna. För gymnasiesärskolan saknas, förutom en sammanställning av antal elever som fått ett slutbetyg och hur många som får ett samlat betygsdokument, ett dokumenterat kvalitetsarbete på huvudmannanivå.

Det framgår av verksamhetsbeslutet för fritidshemmen i kommunen att det på enhetsnivå inte bedrivs ett tillräckligt systematiskt kvalitetsarbete med fokus på de nationella målen. Det framgår också av intervjuer med rektorer och med förvaltningspersonal att fritidshemmen inte är tillräckligt uppmärksammade på huvudmannanivå. I kommunens kvalitetsredovisning konstateras att goda exempel på utvecklingsarbete finns men att det finns behov av att ta fram mål för att mäta kvaliteten på fritidshemmen. Vilka behov av utveckling som finns är vagt beskrivet och görs i allmänna termer av behov av utveckling kring fritidshemmets uppdrag.

Av såväl dokument som intervjuer på förvaltningsnivå framgår också att även om det generellt finns system för att följa upp verksamheternas resultat och att det finns olika forum för att diskutera hur verksamheterna ska kunna utvecklas så är huvudmannens roll i att leda utvecklingen inte tillräckligt framträdande. Snarare understryker förvaltningsledningen rektorernas roll som ansvariga och menar att huvudmannens huvudsakliga uppgift är att förse rektorer och förskolechefer med resurser och ett så gediget underlag av måluppfyllelsen som möjligt. Att anpassa resurser och utformningen av verksamheten efter de lokala förutsättningarna och att driva utvecklingen på respektive enhet är, menar förvaltningsledningen, rektorns och förskolechefens ansvar. Skolinspektionen vill framhålla att rektorns och förskolechefens ansvar för utveckling av enhetens kvalitet inte innebär någon inskränkning i skyldigheten för huvudmannen att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete och att ansvara för att utbildningen genomförs i enlighet med författningarna. Huvudmannens kvalitetsarbete ska leda till att studerande, elever och barn i kommunen får en likvärdig utbildning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att huvudmannen inte tillräckligt systematiskt kontrollerar att utbildningen i alla delar genomförs i enlighet med skolförfattningarna och inte heller bedriver ett tillräckligt dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och som omfattar samtliga verksamheter.

Författning

2 kap. 8 § och 4 kap. 3–7 §§ skollagen

Ledningsstruktur och organisering av utbildningen

Bedömning

Västerviks kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Ledningsstruktur och organisering av utbildningen.

- Huvudmannen ska vid placering vid en skolenhet samt placering i särskild undervisningsgrupp följa bestämmelserna i skollagen

Motivering

Av skollagen framgår att för elever i behov av särskilt stöd är utgångspunkten att stödinsatserna ska ges inom den elevgrupp som eleven normalt tillhör. Huvudmannen är skyldig att vidta långtgående åtgärder för att tillgodose elevens stödbehov inom ramen för den ordinarie skolplaceringen. Om det finns särskilda skäl kan särskilt stöd ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp än den eleven normalt tillhör. Placeringen ska föranledas av elevens behov och en bedömning att dessa bäst kan tillgodoses i en särskild undervisningsgrupp. Det är elevens rektor som fattar beslut om eleven ska placeras i en annan gruppering inom skolenheten eller få undervisning i andra lokaler med annan personal. Det är dock inte frågan om placering i särskild undervisningsgrupp när en elev byter skolenhet. I sådana fall ska bestämmelserna om placering av elev vid skolenhet tillämpas.

Av skollagen framgår vidare att en kommunal grundskola ska vara öppen för alla. En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå. Om den önskade placeringen skulle medföra att en annan elevs

berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts, den så kallade närhetsprincipen, ska dock kommunen placera eleven vid en annan skolenhet inom sin grundskola.

Huvudregeln i grundskolan är att tester och prov inte får utgöra villkor för antagning eller urval till eller inom en skolenhet, men regeringen får meddela föreskrifter som innebär undantag från detta. Undantagen som föreskrivs i skolförordningen gäller färdighetsprov i bild, idrott och hälsa, musik eller slöjd för elever med särskilda färdigheter i ämnena. Detta innebär att elevens behov av särskilt stöd inte får vara en grund för antagning till eller inom en kommunal skolenhet.

Skolenhet Arbetslag 5

I Västerviks kommun finns en skolenhet som benämns Arbetslag 5 som enbart tar emot elever i behov av särskilt stöd. Skolenheten leds av en rektor och har ett fastställt antal elevplatser, 15 stycken. Eleverna som får sin undervisning i Arbetslag 5 har vanligtvis tidigare fått sin utbildning i en annan grundskola. Placering i Arbetslag 5 föregås alltid av en utredning av elevens behov av det centrala stödteamet. För att komma ifråga för en utredning ska föräldern och den tidigare skolans rektor gemensamt ansöka om att eleven blir mottagen som elev i Arbetslag 5. Om eleven av det centrala stödteamet bedöms ha särskilda behov som kan tillgodoses i Arbetslag 5, enligt kommunens definition, autismspektrumtillstånd, och det finns tillgänglig plats fattar rektor för Arbetslag 5 beslut om att ta emot eleven i skolan. Eleven gör då ett skolbyte. I praktiken fattar inte rektorn ett beslut som motsäger centrala stödteamets rekommendation om placering.

Ingenting framkommer i tillsynen som motsäger att eleverna i Arbetslag 5 får en utbildning där engagerad personal med stöttning från bland annat det centrala stödteamet kan möta elevernas behov. Däremot är organisationen oklar. Det framgår av intervjuer på huvudmannanivå och av informationen om enheten på kommunens hemsida att den kan uppfattas som ett arbetslag i Ludvigsborgsskolan. Enligt rektorn för skolenheten Arbetslag 5 är samarbetet med skolenheten Ludvigsborgsskolan vanligt förekommande. I kvalitetsredovisningen för Arbetslag 5 anges att planer och rutiner är gemensamma för skolenheterna. Det är emellertid väsentligt, bland annat för att kunna genomföra det centrala kvalitetsarbetet, att kommunens organisation av grundskolan är tydlig, klar och känd.

Skolinspektionen bedömer att det sätt som kommunen organiserat skolenheten Arbetslag 5 inte överensstämmer med skollagen, eftersom endast elever i behov av särskilt stöd kan få sin utbildning vid skolenheten. Kommunen får inte skapa särskilda skolenheter där elever placeras utifrån exempelvis funktionshinder eller annat behov av särskilt stöd. En kommunal skolenhet ska vara öppen för alla. Skolenheten Arbetslag 5 kan därmed inte anses utgöra en skolenhet i skollagens mening, utan är att anses som en särskild undervisningsgrupp även om eleverna vid Arbetslag 5 saknar beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och eleverna inte heller har kvar någon placering vid en annan grundskola i kommunen.

Skolinspektionen vill i sammanhanget särskilt framhålla att kommunen får organisera kommunövergripande särskilda undervisningsgrupper där elever med ett särskilt stödbehov kan få hjälp. En placering av en elev i en särskild undervisningsgrupp får dock inte vara permanent, utan placeringen måste regelbundet omprövas. Målet ska

alltid vara att eleven ska tillbaka till sin ordinarie klass. Detta kräver att rektor vid hemskolan fattar beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och regelbundet följer upp och utvärderar elevens behov av särskilt stöd.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att organiseringen av skolenhet Arbetslag 5 inte sker i enlighet med författningarnas krav då kommunen utformar en skolenhet, genom att efter utredning och antagningsförfarande endast ta emot elever i behov av särskilt stöd, som till sin form är att anse som en särskild undervisningsgrupp. Såsom särskild undervisningsgrupp uppfylls dock inte heller skolförfattningarnas krav. Huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Särskilda undervisningsgrupper

Kommunen har tre särskilda undervisningsgrupper med kommunövergripande upptagningsområde. Två av dessa, Nova och Lanternan, är lokalmässigt fristående och en, Lagunen, utgör en del av Åbyskolan. Nova och Lanternan är på väg att avvecklas och inga nya elever har tagits emot under 2013. Till Lagunen har elever tagits emot under 2013. Fram till tidpunkten för tillsynsbesök i Åbyskolan och tidigare även för Nova och Lanternan, har elevhälsochefen fattat beslut om placering i de kommunövergripande särskilda undervisningsgrupperna. I samband med tillsynsbesöket i Åbyskolan framkom att rektorn inte fattat beslut om särskild undervisningsgrupp för eleverna i Lagunen. Efter skolbesöket har dock framkommit att rektorn fattat nya beslut om särskild undervisningsgrupp för samtliga elever i Lagunen.

Att inte rektorn fattar beslut om placering i särskild undervisningsgrupp strider mot författningarna. Mot bakgrund av att de särskilda undervisningsgrupperna Nova och Lanternan är under avveckling och att rektorn för Åbyskolan numera fattar alla beslut för eleverna i den särskilda undervisningsgruppen Lagunen bedömer Skolinspektionen att bristen är rättad och avstår därmed från ingripande i denna del.

Författning

3 kap. 7 och 11 §§ skollagen

10 kap. 9 och 30 §§ skollagen

9 kap. 25 § skolförordningen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Västerviks kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Huvudmannen ska besluta om en plan för utbildningen på introduktionsprogrammen.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Enligt prop. 2009/10:165 framgår att av planen för utbildningen bör framgå utbildningens syfte, längd och huvudsakliga innehåll. Denna plan ska tillsammans med elevens individuella studieplan, som ska innehålla de ämnen och kurser som eleven ska studera samt eventuella åtgärdspro-

gram, ge den stadga och samtidigt den flexibilitet som är nödvändig för en utbildning med en klar målsättning.

Tillsynen visar att huvudmannen inte har beslutat om en plan för något introduktionsprogram.

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i huvudmannens styrning av utbildningen på introduktionsprogrammen, då det saknas en plan för utbildningen på dessa program. Eftersom introduktionsprogrammen saknar nationella programstrukturer och examensmål blir planen för utbildningen för respektive introduktionsprogram, som huvudmannen ska fastställa, och elevens individuella studieplan särskilt viktiga för att säkerställa att eleven ska få den utbildning han eller hon har rätt till.

Författning

17 kap. 7 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningsjurist Carin Holtz.

På Skolinspektionens vägnar

Agneta Sandén
Avdelningschef

Johan Nilsson
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Bilaga 2 Sammanställning av Skolinspektionens beslut

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Sammanställning av Skolinspektionens beslut fattade i samband regelbunden tillsyn i Västerviks kommun

Grundskolor:	Beslutsdatum
AL5 Falken	2014-01-29
Ankarsrums skola	2013-11-15
Blackstads skola	2013-12-02
Breviksskolan	2014-01-30
Ellen Keyskolan	2013-11-13
Ernebergsskolan	2013-11-06
Fågelbärets skola	2013-12-12
Gunnebo skola	2013-12-18
Himalajaskolan	2014-01-17
Kvännarskolan	2013-11-13
Lidhemsskolan	2013-11-15
Loftahammars skola	2013-11-22
Ludvigsborgsskolan	2013-12-18
Marieborgsskolan	2014-03-11
Näktergalens skola	2013-11-14
Ringeltaubska skolan	2013-11-06
Skogshagaskolan	2014-02-12
Åbyskolan	2014-02-10
Åbyängsskolan	2013-11-06
Överumsskolan F-6	2013-12-05
Överumsskolan 7-9	2013-12-04
Grundsärskolor:	
Fågelbärets och Ludvigsborgsskolans grundsärskola	2014-02-27

Gymnasieskolor/gymnasiesärskolor:

Västerviks gymnasium Ro1	2014-03-06
Västerviks gymnasium Ro2 gymnasieskola, gymnasiesärskola	2014-01-10
Västerviks gymnasium Ro4 gymnasieskola, gymnasiesärskola	2013-12-16
Västerviks gymnasium Ro5	2013-12-11
Västerviks gymnasium Ro6 gymnasieskola, gymnasiesärskola	2014-01-09
Förskolan i Västerviks kommun	2014-04-01
Fritidshemmen i Västerviks kommun	2014-04-01
Vuxenutbildningen i Västerviks kommun	2014-04-01
Kommunbeslut Västervik	2014-04-01